

Publicitat per
a una història
170 anys de companyia

Víctor Oliva

museu
del gas

fundació
gasNatural
fenosa

**Publicitat
per a una història**

170 anys
de companyia

Autors

Víctor Oliva Pascuet
Oriol Oliva Sanosa
Pere-A. Fàbregas Vidal

Direcció del projecte

Pere-A. Fàbregas Vidal

Coordinació general

Eva Buch Garcia

Coordinació administrativa

Mireia de Quadras Scherdel

Coordinació tècnica

Liliana Costa Peruga

Documentació i recerca

Anna Bragulat Majoral, Olga González Quijada, Carme Selva Tarafa, Marta Casanova Calleja

Fotografies dels objectes

Dani Rovira

Disseny i maquetació

www.victoroliva.com

Correcció i traducció

Rosa Chico

Impressió

Vanguard Gràfic, SA

Edita Fundació Gas Natural Fenosa

1a edició, 2013

Reservats tots els drets. La reproducció total o parcial d'aquesta obra, incloses les il·lustracions, per qualsevol mitjà o procediment, està rigorosament prohibida per les lleis si no disposa de l'autorització escrita de la Fundació Gas Natural Fenosa i dels titulars del *copyright*.

© d'aquesta edició: Museu del Gas
© dels textos: els seus autors
© de les imatges i fotografies:
els seus autors

ISBN: 84-616-3363-6
D.L.: B-7436-2013

Imatge de la coberta: Josep Segrelles, 1927
Imatge de la contracoberta: cartell *La cocina de gas moderna*, 1927

Volem agrair la col·laboració en l'elaboració d'aquest catàleg a Mireia Pousa Tomás, Laura Sabaté, Agnès Gallifa, Cristina Martínez, Natalia Sánchez, Joan Ramon Cepa Nogué, Ferran Sendra, Gonzalo Bigorra, Josep Maria Vallès, Santi Corrons, Francesc Xavier Barca, Jordi Costa, Josep Moncunill, Jaume Bosch, Jordi Pablo, Santi Barjau i els departaments de Publicitat Corporativa i Premsa, i l'Arxiu Gràfic i Audiovisual de Gas Natural Fenosa, així com a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, al Museu Frederic Marès i a l'Arxiu Fotogràfic de TMB (Transports Metropolitans de Barcelona).

Els documents i les fotografies d'època reproduïts en aquest llibre pertanyen a l'Arxiu Històric de la Fundació Gas Natural Fenosa (AHFGNF), els departaments de Publicitat Corporativa i Premsa, i l'Arxiu Gràfic i Audiovisual de Gas Natural Fenosa i el Centro de Documentación Gas Natural Fenosa. La resta de documents i fotografies pertanyen als arxius següents:

AHCB Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

MFM Museu Frederic Marès

VOP Víctor Oliva Pascuet

TMB Arxiu Fotogràfic de Transports Metropolitans de Barcelona

Publicitat per a una història

170 anys
de companyia

Víctor Oliva Pascuet

museu
del gas

fundació
gasNatural
fenosa

La Fundació Gas Natural Fenosa vol expressar el seu agraïment als il·lustradors, fotògrafs, dissenyadors, creatius, agències, i a tots els professionals que al llarg dels anys han sabut reflectir en la publicitat la filosofia de la companyia. A tots ells i elles, moltes gràcies.

Estudio Vértice, Izquierdo & Nogueras, Tpi Publicidad Gráfica, Agencia Calusa, Estudios Publicitarios Cegesa, Jacas & Gasulla, Delvico Bates, Vizeversa, La Agencia de Publicidad, Casadevall y Pedreño, Tiempo BBDO, Contrapunto, Draft Worlwide i Ag. Cedesa.

Joan Junceda, Josep Segrelles, Cesc, Gonzalo Bigorra, Santiago Roperó i Estudi Ferran Sendra.

Sumari

	Pròleg	9
	De la comunicació institucional a la publicitat	11
1842	Ban al públic	16
1843-1970	Les nades	18
c. 1860	<i>Una auca més</i>	50
1900	Alexandre de Riquer i les accions de borsa	52
1900-1950	Publicitat de catàleg	54
1912	El monograma	90
c. 1920	L'opuscle	92
1920-1968	L'estratègia conjunta	94
1923	La botiga	96
1924	La presència institucional	98
1927	L'Exposició de la Indústria Hotelera	100
1929	L'Exposició Internacional de Barcelona	106
c. 1932	Fanals catalogats	108
1933	<i>D'Ací i d'Allà</i>	116
1964	La flama com a mascota	118
1970	El gira-sol	122
1970	El recurs còmic	126
1985	El logotip de la G	130
1987	La flama en rombes	132
1987	Flama al vent	134
1992	La papallona emprèn el vol	136
2000	Les grans campanyes	140
2010-2013	Una unió del tot natural	168
	Publicitat de museu	186
	Magatzem de memòria	190
	Objectes amb història	196

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

**ALUMBRADO POR EL GAS EN
BARCELONA.**

Capital Social
R^oV^o 6.000.000

*Seguridad, formada en virtud del contrato celebrado entre el Excmo Ayuntamiento Constitucional
y D. Carlos Telen, cuyas escrituras existen en poder del notario D. S. Luján Burgués*

ACCION DE CAPITAL AL PORTADOR

De Reales Vellon CUATRO MIL **R^oV^o 4.000**

Este título representa a una parte del capital social (Artículo 5 de los estatutos), y da derecho a un interés anual de 6 p^oo (Artículos 3 y 7), a sea R^oV^o doscientos cuarenta, pagaderos en fin de junio de cada año. Los dividendos o beneficios se repartirán por títulos separados. Los intereses y dividendos recibidos y que no se hayan percibido se considerarán después de tres años, como embutes por sus propietarios y favor de los establecimientos de beneficencia de Barcelona (Artículo 12). El portador de las acciones se considerará propietario, pero para evitar los peligros de pérdida o destrucción, las acciones pueden cambiarse los títulos al portador en certificados nominativos de propiedad (Artículo 6). El accionista no tiene ninguna clase de responsabilidad personal ni pecuniaria, puesto que no puede exigirle sujeción de fondo (Artículo 5). Toda acción hipotecada y beneficiosa, junto dará derecho a un voto en las deliberaciones generales, en embargo nadie, bajo protesta, alguna podrá tener más de diez votos, sea cual fuere el número de acciones que posea (Artículo 17).

Se otorgó en el subscrito en esta BARCELONA, a
El Banquero de la Sociedad
de 68 de este mes y en virtud de las estatutos.
El Director fundador.

Pròleg

Per a una empresa, celebrar 170 anys d'existència és una fita realment difícil. Molt poques ho aconsegueixen i les que hi arriben és perquè tenen quelcom especial que no és tant un producte o un àmbit geogràfic d'actuació, sinó un tarannà propi que els permet reinventar-se permanentment i adaptar-se de manera ràpida i eficient als nous requeriments de la societat des de perspectives que van evolucionant contínuament. És un tarannà creat per una suau mescla de persones, estratègia, tecnologia i mercats que aconsegueix crear i evolucionar adaptant-se als requeriments de l'entorn.

El cas de la societat ara denominada Gas Natural Fenosa és realment singular. Va ser creada el 1843 per un expert francès i uns socis catalans per fer una fàbrica de gas a partir de carbó, per enllumenar els carrers, les cases i els comerços de Barcelona. Poder sortir a la nit o tenir activitat a casa després de la posta del sol van comportar un canvi social important.

Quan arriba l'electricitat i a poc a poc va guanyant el terreny en el mercat de l'enllumenat, l'empresa s'ha de reconvertir. D'una banda, comença a generar electricitat, i de l'altra, introdueix nous usos del gas: cuina, escalfador, estufes, etc., que li permeten continuar la seva activitat però ben lluny del mercat per al qual va ser creada.

Més endavant, quan apareix el butà al final dels anys cinquanta del segle XX, el repte és construir fàbriques noves, o desaparèixer. Aleshores apareixen les fàbriques en què el gas es produeix a partir de naftes, un derivat del petroli que permet augmentar de manera important la capacitat de producció. En aquest moment es difon l'eslògan "El gas nunca se acaba", és a dir, no com el de la bombona. Les noves possibilitats de subministrament permeten desenvolupar un mercat nou, el de la calefacció, que comença cap al 1967.

Finalment, l'arribada dels primers vaixells amb gas natural a Barcelona permet la modernització definitiva del sector, ja que pot atendre un mercat nou i important, la indústria, i també s'introdueixen conceptes innovadors com el medi ambient, ja que el gas natural és el combustible fòssil més net dels existents.

La fusió de Catalana de Gas i Gas Madrid el 1991 per donar lloc a Gas Natural SDG és l'inici d'una nova dimensió de la companyia que, representada ja per la coneguda papallona, iniciarà un agressiu programa d'internacionalització i creixement.

La introducció de la tecnologia dels cicles combinats a Gas Natural per a la generació elèctrica produirà l'a-

costament dels sectors del gas i l'electricitat, que en aquest cas portarà a la fusió, el 2009, de Gas Natural SDG amb Unión Fenosa, per donar lloc a l'actual Gas Natural Fenosa, una de les primeres multinacionals energètiques tant a Espanya com a l'Amèrica Llatina.

Presentar tota aquesta història és complex, i més pensant en una exposició temporal, però hem tingut la sort de trobar un col·laborador excel·lent, en Víctor Oliva, gran professional, comissari de l'exposició i autor d'aquest llibre. Junts ens hem endinsat en una presentació original i a la vegada exigent des d'una perspectiva nova, la història explicada amb els materials utilitzats en el disseny gràfic, la publicitat i la identitat corporativa.

Però això es pot fer si hi ha material, i aquí l'existència de l'Arxiu Històric de la Fundació Gas Natural Fenosa ha estat transcendental, tant per a l'exposició com per al catàleg. Documents, anuncis i imatges que es van fer per comunicar, per vendre, per donar a conèixer nous productes i serveis amb una finalitat immediata, i que l'Arxiu ha conservat. Amb els anys s'han transformat en material històric que explica què es volia comunicar i per què, però també quins eren els suports i

les tècniques emprades en cada una de les èpoques en la comunicació i la publicitat, a la vegada que es pot anar seguint l'evolució dels costums socials i els llenguatges visuals.

És evident la impossibilitat de resumir la intensitat i els detalls de 170 anys d'història en unes planes, però pensem que amb la presentació que hem construït es pot albirar tot un món d'idees i conceptes; veure com han rebut la influència de la societat i com han aportat al seu torn a la societat elements i conceptes nous.

L'actual Gas Natural Fenosa ha fet 170 anys perquè s'ha reinventat permanentment amb un gran dinamisme, aportant innovació, esforç, capacitat de lluita i creativitat. Potser, i per acabar, cal aquí recordar aquella frase de Bernard Shaw quan diu: "Tu veus coses i dius: per què? I jo somnio coses que mai no han existit i dic: per què no?".

Pere-A. Fàbregas

Director general
Fundació Gas Natural Fenosa